

A. VERSLAE (Aanvullend)

A.10 LEER EN AKTUELE SAKE (AANVULLEND)

APOSTOLICUM: 'N EIETYDSE INTERPRETASIE

1. BEGELEIDENDE BRIEF AAN DIE ALGEMENE SINODE VAN DIE NG KERK IN SITTING 10-14 OKTOBER 2011

Geagte Voorster en lede van die vergadering,

By die vorige vergadering van die Algemene Sinode (2007) is opdrag aan Algemene Taakspan vir Leer en Aktuele Sake (ATLAS) gegee om hierdie sinode te bedien met 'n *eietydse interpretasie van die Twaalf Artikels*. Die Sinode het 'n taakgroep bestaande uit Ben du Toit, Robert Vosloo en Danie Malan hiervoor benoem. By die eerste vergadering van ATLAS ná die Sinode is Danie Malan as sameroeper van die projek aangewys. Hierna is in 'n proses van konsultasie 'n werkgroep op die been gebring wat bestaan uit teoloë met kundigheid ten opsigte van verskillende fasette van die Twaalf Artikels (ook bekend as die Apostoliese Geloofsbelydenis, of *Apostolicum*). Die volgende persone vorm deel van dié werkgroep: Gerrit Brand, Coenie Burger, Ernst Conradie, Danie Dreyer, Piet Naudé, Nico Koopman, Christo Lombard, Dirkie Smit, asook die drie lede wat deur die Sinode aangewys is.

Die werkgroep het van die begin af besef dat hierdie 'n belangrike opdrag is wat deeglik uitgevoer moet word. Na talle gesprekke/vergaderings en aanvanklike voorleggings, het die groep besluit op 'n bepaalde interpretasie van die opdrag en daaruit voortvloeiend 'n sekere werkswyse en werksverdeling.

Interpretasie

* Die opdrag is gesien as 'n uitleg van die Apostoliese Geloofsbelydenis, eerder as 'n sistematiese uiteensetting van die Bybel oor die Christelike geloof, of die daarstelling van 'n nuwe "klein dogmatiek". As "interpretasie" moet hermeneutiese vrae uiteraard ernstig opgeneem word.

* Dit is verder 'n *eietydse* interpretasie. "Eietyds" beteken vir ons dat die vrae, voorveronderstellings, kritiese ingesteldheid en probleme van ons eie tyd deeglik verreken moet word. Daar is uitgegaan van die standpunt dat dit tot die eie-aard van die gereformeerde tradisie behoort om gedurig in die lig van God se Woord te bly reformeer. Nuwe tye vra nuwe vrae en kry soms ook verrassende nuwe antwoorde.

Werkswyse en werksverdeling

* By die eerste sessies het ons aandag gegee aan voorleggings oor die aard van die apostoliese geloof en die ontstaansgeskiedenis van die Apostoliese Geloofsbelydenis. Daar is ook deeglik aandag gegee aan soortgelyke projekte deur die ekumeniese kerk – en veral die Wêreldraad van Kerke se soortgelyke projek oor die Geloofsbelydenis van Nicea. Hierdie werkstuk, bekend as *Confessing the One Faith* het ons baie gehelp om 'n formaat te vind vir ons eie projek. Daarna is die Apostoliese Geloofsbelydenis onderverdeel en aan elke persoon is opdrag gegee om aan sekere artikels aandag te gee. Dit het gelei tot veertien stukke wat deur die groep gelees en bespreek is. Uiteindelik is daar in drie werkgroepe verdeel wat die hoofdele oor die Vader, Seun en Gees onderskeidelik behandel en geïntegreer het.

* Die Taakspan se werk is baie ver gevorder. Al die stukke wat aan die verskillende teoloë as opdragte gegee is, is in konsepvorm klaar geskryf en weer deur drie subredakteurs as eenheid saamgesnoer. Onnodige herhaling is uitgehaal, en die teks is nou in 'n proses van deeglike bespreking. Uiteindelik sal twee kritiese lesers wat nie deel van die werkgroep was nie, saam met die groep die teks deurwerk. Ons beoog om die finale dokument einde Januarie 2012 vir taalversorging en kommunikatiewe redigering gereed te hê.

* Wat aan die sinode voorgehou word, is dus die eerste van die drie dele van 'n *eietydse Interpretasie van die Twaalf Artikels*. Hierdie stuk hanteer die grootste deel van die belydenis van *Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van hemel en aarde*. Hierdie teks het al ook deur meer as een proses van taalkundige en kommunikasie-redigering gegaan. Die taakgroep hou dit graag voor aan die sinode as illustrasie van die aard, styl en teologiese inhoud wat met die dokument as geheel beoog word. **Ook hierdie teks is voorlopig**, in die sin dat dit nog in terme van die geheel later geïntegreerd aangebied sal word.

Ons het verskeie teoloë van die VGK ingespan op die werkgroep weens hulle uitmuntende teologiese kennis. Hulle bly ook steeds deel van die projek met die oog op afhandeling van die opdrag. Ons dank en waardering vir die waardevolle ondersteuning en aanmoediging wat ons deurentyd van dr Kobus Gerber en die voorster van ATLAS, dr James Kirkpatrick, ontvang het.

AANBEVELINGS: EIETYDSE INTERPRETASIE VAN DIE APOSTOLICUM

In die lig van bogenoemde lê ons die volgende voorstelle voor die sinode wat as aanbevelings dien:

1. Die Algemene Sinode neem die konsepdokument *Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van die hemel en die aarde*, asook die *Begeleidende Brief ter tafel vir hantering/bespreking*.
2. Die Algemene Sinode neem kennis van die werkswyse wat die werkgroep van ATLAS gevolg het en versoek die Taakspan (ATLAS) om die projek af te handel in terme van moontlike verdere voorstelle wat die sinode hieroor aanvaar het.
3. Die Algemene Sinode dra dit aan die Moderamen op om die verdere hantering van die projek, soos wat ATLAS dit in die volgende maande aan die vergadering sal voorlê, te hanteer met die oog op die voltooiing en afhandeling daarvan.

Vriendelike groete

Dr Danie Malan, prof Robert Vosloo en dr Ben du Toit
Namens Taakspan Leer en Aktuele Sake

2. EK GLO IN GOD DIE VADER, DIE ALMAGTIGE, DIE SKEPPER VAN DIE HEMEL EN DIE AARDE

Inleiding: Ek glo in God

1. Ons as Christene bely dat ons in God glo. Ons sê dat ons God ken en vertrou. Ons voeg by dat ons God veral in Jesus Christus leer ken. Dit is 'n mondvul. Daar is tog baie ander mense wat ook sê dat hulle in God glo, maar God nie ken soos ons nie. Daar is nog ander wat nie in enige god glo nie of nie eens weet wat dit beteken om in 'n god te glo nie. Daar is selfs ook mense wat doelbewus enige geloof in 'n god afmaak as onsin – wat sê dat geloof in 'n god nie nodig is vir die lewe nie – wat hulle trouens daarvoor beywer om God-gelowiges te oortuig om hierdie geloof te laat vaar. Hoe kan ons in elk geval so seker wees van God? En, hoe kan ons so seker weet dat ons God in Jesus Christus kan leer ken? 'n Mens kan mos nie sommer 'n houvas op God kry nie, of hoe?

I. Waar kom hierdie belydenis vandaan?

2. Die Christelike geloof het binne die Joodse kultuur ontstaan. Dit is dus vanselfsprekend dat hulle verstaan van God hoofsaaklik gebaseer was op hoe die Israëliete in God geglo en dit bely het: “Hoor, Israel, die Here (Jahwe) is 'n unieke God, die enigste Heer” (Deut 6:4). Israel het 'n lang pad met hierdie God geloop en langsamerhand iets van die hart van God leer ken en verstaan. Daarvan lees ons in die Ou Testament. Israel het 'n heel spesifieke en eiesoortige opvatting van God gehad en ander opvattinge oor 'n godheid verwerp as afgodery, of valse godediens. Hulle het soms lekker die spot met hierdie geloof in afgode gedryf (kyk byvoorbeeld na Jes 44), en die Naam van die HERE (Jahwe) as heilig beskou en bewaar.

3. Israel se voorstelling van God is nie dieselfde as die voorstelling van gode in Mesopotamië, Egipte of die res van Afrika nie. Nietemin het Israel nie die woord “god” uitgedink nie. In Bybelse tye is die geloof in een of ander god min of meer as vanselfsprekend aanvaar. Waar godsdiens vandaan kom, is moeilik om te sê, maar die vroegste mense het hulle al aan alles verwonder en bepaalde verhale met 'n godsdienstige strekking vertel om die wêreld waarin hulle gewoon het te verstaan.

4. Die vroegste Christene het egter nie bloot die opvattinge oor God wat in Israel aanwesig was net so oorgeneem nie. Die manier waarop hulle God leer ken het, was gegrond op die lewe, bediening, lyding, kruis, opstanding en hemelvaart van Jesus Christus. Daaruit het hulle tot die gevolgtrekking gekom dat ons in hierdie gebeure die duidelikste ooit kan agterkom en verstaan wie God nou eintlik is. Die begin van die brief aan die Hebreërs beskryf hierdie beskouing helder: Nadat God voorheen met hulle deur die profete gepraat het, het God nou met hulle kom praat deur Jesus. Jesus was dus die Woord van God en in Hom leer hulle God ken. In Hom kan ons iets van die hart van God sien. Trouens, hulle het bely dat Jesus nie net die gesalfde (Messias/Christus) is nie, maar ook die opgestane Here (Kurios). Dit het hulle gebring by die belydenis dat Jesus self waarlik God is en dat hulle in Jesus hierdie één God waarlik leer ken het (hieroor meer in die gedeelte oor die tweede artikel van die belydenis). Meer nog, op grond van die gebeure op Pinkster, Jesus se beloftes van 'n Trooster/Advokaat wat sal kom, en verwysings na die Gees van God in die Ou Testament, het hulle bely dat hulle in die Heilige Gees hierdie één God op 'n nuwe manier leer ken, en ervaar dat dié Gees daarom saam met die Vader en die Seun aanbid en verheerlik moet word. (Hieroor meer in die gedeelte oor die derde artikel van die belydenis).

5. Die belydenis van God as Vader, Seun en Heilige Gees kom as 'n soort formule dwarsdeur die Nuwe Testament voor. Dit het waarskynlik te make met die wyse waarop gelowiges in die Naam van die Vader, Seun en Heilige Gees gedoop is. Dit is egter nie bloot 'n formule nie, maar 'n aanduiding van hoe hulle God leer ken het in die gebeure waarvan die Nuwe Testament vertel. Wie God is, kan 'n mens tog nie self uitdink nie. Die vroegste Christene het die identiteit van God afgelei uit wat God in die geskiedenis gedoen het – en dan meer spesifiek en bepalend in die lewe en optrede (geskiedenis) van Jesus. Hulle het tot die oortuiging gekom dat God dáár, veral in die kruis en opstanding, aan ons geopenbaar is as Vader, Seun en Heilige Gees.

II. Hoe is hierdie belydenis deur die eeue verstaan?

6. Die vroeë kerk het hierdie belydenis bewaar, gekoester en daarvoor nagedink. Hierdie nadenke is duidelik uit

hulle geskifte en het 'n bepalende rol gespeel om hulle na Jesus se hemelvaart te troos en te help met alle aspekte van hulle lewens. Hierdie formulering van hulle geloof in God was vir hulle uiters belangrik, omdat hulle alte dikwels vervolgd, gemartel en doodgemaak is as gevolg van hulle geloof. Hulle moes hulle geloof in God vir hulleself en vir ander verduidelik te midde van die aansprake van ander godsdienste en die eise van die Romeinse keisers, naamlik dat hulle gesag deur almal as die hoogste gesag (Here, of Keiser) erken moes word.

7. Dit het 'n groot uitdaging aan Christene gestel. Hoe kon hulle sowel daaraan vashou dat God Een, Enig en Uniek is (weer Deut 6:4), asook aan die belydenis dat hulle God as Vader, Seun en Heilige Gees leer ken het? Is God nou Een of Drie? Die woord "Triniteit" vir "Drie-eenheid" het uit hierdie nadenke ontstaan as die beste manier om aan albei hierdie oortuigings reg te laat geskied. Dit druk die diepste geheim van die identiteit van God uit. Op die vraag: "Wie is God?" het die kerk nou leer antwoord: "God is Vader, Seun en Heilige Gees ineen".

8. Die geloof in 'n drie-enige God was inderdaad 'n diepe geheimenis. Dit was/is nie 'n belydenis wat 'n mens logies kon verklaar nie. Mens kon daarvoor dalk eerder sing en dans en bid – en jou verwonder. Dit kan verstaan word as die kortste moontlike belydenis oor wie God nou eintlik is, want in hierdie aanduiding van God (Vader, Seun en Heilige Gees) word uitdrukking gegee aan hoe ons God verstaan en leer ken – in die geskiedenis (verlede), maar ook in ons lewens (vandag). Dit druk iets uit van ons geloof as ons woorde opdroog. Dit word daarom ten beste gebruik in die erediens, in lofsang en aanbidding, in stilte. Buite die konteks van die erediens vra dit egter verdere nadenke.

9. Ons sien dat die kerk, sedert die eerste groot ekumeniese konsilies (kerklike vergaderings – of "sinodes" soos ons vandag daarna verwys) in Nicea (325) en Konstantinopel (381) tog op hierdie uitdaging gereageer en verder gewaag het om oor die verhouding tussen Vader, Seun en Heilige Gees na te dink. Die formulering "een wese, drie persone" het rigting gegee te midde van allerlei strominge, maar het self ook nuwe vrae opgeroep. Tot vandag toe worstel teoloë met die vraag hoe 'n mens reg kan laat geskied aan die oortuigings wat agter die belydenis van God as Vader, Seun en Heilige Gees lê. Die verleentheid is dat die kerk selde vir lidmate help om liewer die misterie te bewaar – dit as misterie te respekteer. Wat 'n mens te dikwels kry, is dat die misterie op en of ander abstrakte en ingewikkelde wyse verduidelik word – wat juis daarom as "moeilik" beleef word. Nietemin is daar 'n wyd-verspreide eenstemmigheid dat die geloof in die drie-enige God die kern van die belydenis verwoord. Miskien is dit daarom die beste om daarby te hou dat 'n mens daarvoor nooit uitgepraat kan raak nie – juis omdat dit só 'n groot geheimenis is. Die eietydse verduideliking van die Christelike geloof in hierdie boek is juis 'n nuwe poging om dié geheim te bewaar en te koester. Dit is egter wel moontlik (en ook nodig) om oor die persoon en werk van die Vader, Seun en Gees na te dink en iets van die verhouding tussen hierdie Drie-eenheid te peil. Dit is dan ook wat ons hier probeer doen.

10. Die Christelike geloofsbelydenis gaan nie net oor wie God is nie, maar ook oor wat God doen. Dit gaan nie net oor die Naam en identiteit van God nie. Christene verstaan ook die eienskappe en karakter van God op 'n heel spesifieke wyse. In die deel van die Apostolicum oor God as Vader word drie woorde gebruik om te verduidelik waaroor dit hier gaan, naamlik "Skepper", "Almagtige" en "Vader". Al drie hierdie woorde sê iets oor wie God is, maar ook oor wat God doen en wat God se karakter is. Hierdie karaktereenskappe wat aan God toegeskryf word, is anders as in baie ander godsdienste waar gode soms as wispelturig, afsydig, ongenaakbaar of sedeloos uitgebeeld word. Kom ons kyk na elkeen van hierdie drie sleutelwoorde en vra wat dit beteken. Die vrae wat direk met hierdie woorde saamhang, word in die volgende afdelings bespreek.

God as Skepper

11. Ons as Christene bely dat hierdie drie-enige God die Skepper van "hemel en aarde" is. Die oorsprong van die wêreld, die gang van die geskiedenis en die rigting waarin dinge beweeg, kan nie uit sigself verklaar word nie. Dit kom van God. Meer nog, dit wat materieel, liggaamlik en aards is, is in God se oë goed, 'n bron van vreugde, amper soos wat 'n ouer oor 'n pasgebore kind voel, of 'n kunstenaar oor 'n meesterwerk.

12. Met hierdie belydenis stuit ons voor 'n groot misterie. Dit is 'n merkwaardige en waagmoedige belydenis. Hoekom? Want – hoe weet ons nou eintlik waar die wêreld vandaan kom? Ons was tog nie daar "in die begin" nie? Hoe kan ons só spesifiek glo dat die God waarin Christene glo die Skepper is? Wat van ander skeppingsverhale in buite-Bybelse bronne? Watter een is reg? Hoe durf ons die skepping "goed" noem? Is daar dan nie ook 'n "donkerder kant" aan God se skepping waar 'n mens swaarkry, lyding en dood aantref nie? Om die wêreld soos wat ons dit ken as die werk van 'n God van liefde te beskryf, is alles behalwe vanselfsprekend. Dit is daarom nodig om te vra waar hierdie belydenis vandaan kom.

1. Waar kom hierdie belydenis vandaan?

13. Die belydenis van God as Skepper kom 'n lang pad. Van die vroegste tye het mense gewonder: Waar kom die wêreld nou eintlik vandaan? Was dit nog altyd daar? Waar kom ons as mense vandaan? Jode, Christene en Moslems, saam met baie ander godsdienstige tradisies, beantwoord hierdie soort vrae deur te sê dat die wêreld uiteindelik van God af kom. Trouens, vir lank was dit amper 'n soort definisie van wat die woord "god" beteken. As die wêreld tog van iets anders as jou god af kom, dan is daar mos iets wat "groter" is as jou god. Dan kan jy hoogstens verskillende gode glo en op die sterkste een vertrou vir jou voorspoed. Sonder die oortuiging dat God die Skepper is, val enige godsdiens gou-gou plat. Daar word natuurlik wel deesdae nuwe antwoorde op hierdie

vrae gegee, waarna ons nog sal terugkeer.

14. In die Bybel word die opvatting dat die wêreld van God as Skepper afkomstig is min of meer as vanselfsprekend aanvaar. Genesis 1 en 2 is miskien die bekendste, maar glad nie die enigste teksgedeeltes wat oor God as Skepper handel nie. Daar is pragtige gedeeltes oor die skepping in die Psalms, Job, die profete, die wet, Jesus se gelykenisse, Johannes 1, Romeine 8, Kolossense 1 en die boek Openbaring, om maar enkele voorbeelde te noem. Die tekste kan nie oor dieselfde kam geskeer word nie, maar dit gaan nie oor die vraag of God geskep het, of oor die vraag hóé God geskep het, nie. Die klem val eerder op Wie geskep het en daarvoor vereer moet word, wat die karakter van die Skepper is en wat die betekenis daarvan in 'n spesifieke situasie is.

15. Kom ons kyk kortliks na Genesis 1 as voorbeeld. Die meeste Bybelkenners meen dat hierdie eerste hoofstuk van Genesis deur priesters in die tyd van die Babiloniese ballingskap geskryf, of ten minste afgerond, is. Na die verwoesting van Jerusalem sou hulle waarskynlik met reg kon wonder: Hoekom het God dan nie die ramp voorkom nie? Die stad was verwoes, die tempel (God se huis) was platgevee en die stabiele koningshuis van Dawid was daarmee heen. Daar was orals chaos. Nou, hier in Babilon, het hulle met Mesopotamiese godsdienste te doene gekry – die godsdienste van diegene wat hulle oorwin het. Die gevolgtrekking was waarskynlik vanselfsprekend en verleidelik: Marduk, die god van die Babiloniërs, moet dan klaarblyklik sterker as Jahwe, die God van Israel wees. Op die vraag of Marduk dus dalk die eintlike Skepper is, antwoord hulle nou egter beslis: Elohim (God) is die Skepper van hemel en aarde, van die see en die land. Dit is uitgedruk in die kunstige gedig wat ons in Genesis 1 lees. Die boodskap was duidelik: God was van die begin af in beheer van die magte van chaos. Dieselfde God, hulle God, is nou nog in beheer en sou die situasie waarin hulle nou verkeer daarom kreatief kon aanspreek en omdraai/verander. Die moeilikheid waarin hulle as Godsvolk (Israel) beland het, was hulle eie skuld. God se skepping was goed, maar die land is vervuil deur hulle sonde – hulle ongehoorsaamheid. Die res van die geskiedskrywing in die Ou Testament, wat oor 'n lang tyd ontstaan het, verduidelik dit dan verder.

16. In die Nuwe Testament word die skepping met Jesus Christus in verband gebring. Johannes 1 vertel van die Woord (“logos” wat hier ook wysheid kan beteken) deur wie alles ontstaan het. Die idee hiervan klink baie soos in Spreuke 8 (byvoorbeeld vers 22 en verder) om te verduidelik dat God die wêreld met wysheid geskape het. Hierdie wysheid word dan met Jesus Christus (vers 17), die Seun van die Vader in verband gebring (vers 14). Dit word egter beklemtoon dat hierdie Wysheid van die begin af daar was. In die woorde van die belydenis van Nicea: “deur Hom het alles tot stand gekom.” In die loflied in Kolossense 1:16 word dit bevestig: “God het deur Hom alles geskep wat in die hemel en op die aarde is ... Alles is deur Hom vir Hom geskep.” En in 1 Korintiërs 8:6: “[Daar is] nogtans vir ons net een God: die Vader uit wie alles is en vir wie ons lewe; en net een Here: Jesus Christus, deur wie alles bestaan en deur wie ons lewe.” Dit is merkwaardige uitsprake. Meestal onbegryplik vir ons beperkte begrip. Hoe op dees aarde kan 'n mens sê dat die hele wêreld tot stand gekom het deur hierdie man van Nasaret? Slegs as hierdie Jesus ook waarlik God is!

17. Dit is opvallend dat in al sulke tekste die tema van *skepping* in in verband met die boodskap van *verlossing* gebring word (oor die betekenis/inhoud van die begrip “verlossing” sien paragraaf 18 en verder). Die Skepper orden die magte van chaos (Gen 1:2). Die Woord bring lewe en die lig skyn juis in die duisternis (Joh 1:4-5). Deur Christus het God alles op die aarde en in die hemel met Homself versoen (Kol 1:20). In talle ander gedeeltes blyk dit duidelik dat skepping en verlossing nooit geskei word nie (kyk veral na die Psalms en Jes 40-66). Vir die Bybelse gelowiges het hulle geloof in God se skepping van hemel en aarde nie maar bloot om 'n verklaring van die oorsprong van alles gegaan nie. Dis as't ware of die skepping tot stand gekom het met die oog op die verlossing. In 'n seker sin sou 'n mens kon sê eers vanuit die verlossingsboodskap van Jesus, het die Nuwe Testamentiese gelowige die skepping as daad van dieselfde God verstaan en geglo.

18. Dit beteken egter nie dat die twee (*skep* en *verlos*) vermeng word nie. As skepping opsigself verlossing is, dan kan 'n mens begin wonder: waaruit (of waarvan) word 'n mens dan verlos? Uit die skepping self? Of is dit juis die skepping wat verlos (moet) word? Dan beteken verlossing tog die verlossing van iets wat klaar daar is – soos byvoorbeeld, van die gevalle skepping. Meer nog: die vraag is altyd ook of God in Jesus Christus die wêreld kán verlos van lyding, dood en die kwaad. Kan God regtig verandering bring? Die sleutel tot die antwoord hierop is juis die geloof in God as Skepper. God kan ons red omdat God ook die Skepper is. Dit was juis die boodskap van die profete en priesters in die tyd van die ballingskap in die Ou Testament: God kan weer 'n nuwe begin gee, want God was van voor die begin af daar. So is die opstanding van Jesus Christus 'n radikale teken hiervan, naamlik dat God nuut kan skep. Nie uit niks soos heel aan die begin nie, maar ook selfs uit die dood. Sonder geloof in God as Skepper is dit in elk geval moeilik om te verduidelik wat dit beteken as ons sê dat God ons gered het uit die nood. Dit is daarom belangrik om nou vra in watter verhouding God tot die wêreld staan. Wat is God se verband met die wêreld en hoe werk God in die wêreld (sien hieronder)? Hierdie is belangrike vrae waarvoor ons duidelikheid moet kry, alvorens 'n mens kan verduidelik wat daarmee bedoel word dat God *redder* is, *verlosser* is.

19. Dit is daarom duidelik dat die tema van skepping in die Bybel hoegenaamd nie beperk kan word tot skepping in die begin nie. Dit gaan oor God se deurlopende betrokkenheid by hierdie skepping. Dit gaan dus oor skepping in die verlede, maar ook sy skepping in die hede en die toekoms. In die hede (hier, nou) gaan dit oor die oortuiging dat God weereens 'n nuwe begin moontlik maak, selfs in die moeilikste omstandighede, selfs te midde van dood en verwoesting. Kyk ons hiervandaan vorentoe, gaan dit oor die geloof in God se herskeppingswerk: oor God se droom vir die wêreld; oor waarheen God met ons op pad is. En, kyk ons terug na die verlede (na die begin, toe nie

een van ons by was nie), word dit duidelik dat ons ook daarvoor eers vanuit die hede, van wat ons nou weet, kan praat. Deur op hierdie manier oor die verlede, die skepping aan die begin te praat, word ons juis in die hede herinner aan God se oorspronklike bedoeling met die wêreld. God se droom vir die verre toekoms word as 't ware teruggekaats tot in die verre verlede. God se plan het wel skynbaar skeefgeloop, maar God bly getrou aan die skepping.

20. In die belydenis van Nicea word al hierdie oortuigings saamgevat in 'n drievoudige belydenis: God as Vader is die Skepper; deur Jesus Christus het alles tot stand gekom; en die Heilige Gees is die Een wat lewe gee. In die Apostolicum word dit korter verwoord: "Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van hemel en aarde." Hierdie eenvoudige belydenis is dwarsdeur die geskiedenis uit verskillende hoeke, van binne die kerk, maar ook van buite die kerk, gekritiseer. Kom ons kyk na enkele deurlopende lyne.

II. Hoe is hierdie belydenis deur die eeue verstaan?

21. Gaan die belydenis van God as Skepper oor 'n bepaalde opvatting oor die *wanneer* en die *hoe* van die ontstaan van alle dinge? Of gaan dit eerder oor *wie die Skepper is*, aan wie die eer toekom en wat hierdie belydenis vir ons vandag beteken? Of gaan dit dalk oor altwee? Vir 'n Christen gaan dit sekerlik oor altwee hierdie kante van ons skeppingsgeloof. Deur die eeue het dit gebeur dat óf die een, óf die ander oorbeklemtoon was, met verreikende gevolge. As die belydenis van die skepping vereenvoudig en beperk word tot 'n abstrakte teorie daarvoor, dan word dit gou-gou verswelg deur die intellektuele beredeneringe oor die ontstaan van dinge. Dan word die terrein van die wetenskap betree en verloor hierdie geloof sy spesifiek Christelike inhoud en betekenis. Daar is 'n verskil tussen die Christelike geloofsbelydenis en 'n wetenskaplike teorie. Vir 'n Christen hoef geloof en wetenskap nie los van mekaar te staan nie. Maar, hulle praat verskillende tale. As die beredeneringe slegs sou gaan oor die ontstaan van dinge (en dat God my gemaak het) sonder om die bedoeling van God met die skepping (en met my) en sy voortgaande betrokkenheid daarby in ag te neem, verloor die belydenis sy geloofwaardigheid. Immers, wat beteken dit dat God die "skepper" is? As God nie die oorsprong van alles is nie, dan ontstaan die vraag: waar kom die wêreld dan vandaan? Geloof en wetenskap het altwee met hierdie vraag te make, maar op heel verskillende wyses.

22. Volgens die Apostolicum is God die Skepper van hemel en aarde. Met ander woorde, van die lugruimte en die land, van dit wat ons nie kan sien, vat, of proe nie (die onsienlike), maar ook van dit wat ons wel kan sien sien, vat, proe en ruik (die sienlike). As die Bybel dus van "hemel" praat, beteken dit alreeds verskillende dinge: die blou lug, die onsienlike magte, die woonplek van God, dit wat transendent (die onbekende anderkant, buite ons begrip en ervaring) is en die plek waar lewe na die dood moontlik is. Ook oor die "wêreld" het die mense in die Bybelse tye verskillende opvattinge gehad – wat uiteraard beïnvloed is deur denke uit Mesopotamië, Egipte en Griekeland. Genesis se eerste skeppingverhaal beskryf dan ook 'n konsep van die hemel en die aarde wat in daardie tyd algemeen aanvaar was. Mens sou dit in drie dele kon voorstel: die hemel bo (met 'n koepel bo-oor die aarde met al die elemente soos wind, reën en hael aan die bokant van die koepel), die land/grond geskei van die water/see in die middel (waarop ons lewe en die bome, die plante en die diere aangetref word, terwyl die visse en ander seediëre in die water is), en dan die lewe onder die aarde (dikwels verstaan as die doderyk, alhoewel daar geen verwysing daarna in Genesis self is nie – wel elders in die Bybel).

23. In die laat Middeleeue het geleerdes begin besef dat die aarde rond is, maar steeds vasgehou daaraan dat dit die sentrum van die heelal is. Alhoewel hierdie beskouing (van 'n ronde aarde) deur Kopernikus ('n Poolse priester) se teorie in die 15de eeu ondersteun is, het sy verdere bewerings bestaande beskouings oor die hemel en die aarde ernstig uitgedaag. Nie net het hy duidelik verklaar dat die aarde rond is nie, maar hy het ook gesê dat dit die son is wat stilstaan (nie die aarde nie) en dat die aarde om die son wentel. Nou kon die drieverdieping konsep en die "onder" en "bo" van die aarde nie meer sinmaak nie. Galileo het hierna met behulp van 'n nuut ontwerpte teleskoop in 1632 sy teorieë bekendgemaak waarin hy verklaar het dat die son self ook nie die middelpunt van die heelal is nie, maar deel is van 'n sonnestelsel. En nou het die vraag ontstaan: hoe bly dit dan alles in die lug hang? Dit was Newton wat die vraag na die samehang van die hemelliggame beantwoord het met verwysing na swaartekrag. Einstein se relatiwiteitsteorie het die verstaan van die heelal nog meer gekompliseer, en nuwe uitdagings en allerlei nuwe moontlikhede het deel geword van die ondersoek. Dit was vanselfsprekend dat die vraag na God as die skepper van die sienlike en onsienlike al meer indringend gevra en hierdie geloof toenemend uitgedaag sou word.

24. Hoe het hierdie nuwe bevindinge die geloof in God as Skepper al meer uitgedaag? Vir sommige was dit 'n baie belangrike saak. Hulle wou weet: hoe moet ons nou byvoorbeeld sin maak van die woord "hemel" (wat dwarsdeur die belydenis veronderstel word)? Hoe moet ons nou verstaan waar God is/woon? Wat is God se verband met hierdie wêreld? Vir ander weer, was/is hierdie vrae van weinige hulp, omdat dit slegs lei tot spekulاسie oor God. Hoewel dit belangrike vrae is, moet ons weet dat ons vandag hierdie vrae vra vanuit 'n heeltemal ander verstaan van "die hemel" en "die aarde." Hierdie vrae beteken nie dat ons nou noodwendig God self hoef te bevraagteken nie. As ons daaraan vashou dat God ewig is – en dat Hy van altyd af en tot in die toekoms betrokke sal wees by Sy skepping, dan kan ons eerder as gelowiges die fokus laat val op dit wat ons wel van God weet. Wat is dit? God het Homself in Israel se geskiedenis sigbaar gemaak en in Jesus Christus Homself uiteindelik finaal aan ons bekend gemaak. Hy is 'n God van liefde en genade. Hy is 'n God van reg en geregtigheid. Dit is hierdie beeld van God wat dan deur die Heilige Gees in die kerk verder bekendgemaak moet

word. Hieroor hoef ons nie te spekuleer nie.

25. Dit is opvallend dat daar in die Apostolicum niks oor die skepping van die mens self gesê word nie. Tog is daar in die uitleg en nadenke van die belydenis dwarsdeur die kerk se geskiedenis ook wel op die mens gekonsentreer. Mens sou die vraag kon vra: wat is die fokuspunt van die belydenis van God as Skepper? Is die fokus op die aarde/grond? Eerder as op die mens? Word met die skepping van hemel en aarde die insluiting van die mens as so vanselfsprekend aanvaar dat dit nie eers genoem word nie? Wat is die plek van die mens in die groter verhaal van die skepping? Wat is ons rol en ons roeping op aarde? Aan die een kant is ons as mense stof, nietig, verbygaande en keer ons na die aarde terug. Adam en aarde, humus en “humility” pas bymekaar. Aan die ander kant is die mens “weinig minder as ’n goddelike wese” (Psalm 8), uniek in die geskiedenis van lewe op aarde, in staat tot grootse prestasies, maar ook ewe groot in die vernietiging van die lewe/skepping. Hierdie teenstrydige vermoë van die mens kan byvoorbeeld helder gesien word in die prestasie van die splitsing van die atoom. Beide kante van die mens word hierdeur aangedui. Skouspelagtige tegnologie, maar ook skrikwekkende vernietiging. Wat is die mens dan tog dat God aan ons dink en self mens geword het? Jesus. Ja, die mens bly vir ons self ’n tergende misterie.

26. Daar is iets goeds en iets kwaads in die mens. Maar hoe hou dit met mekaar verband? Moet ons hoop dat daar ten minste meer goed as kwaad is? Wat beteken “goed” nou eintlik? Perfek, ’n goeie begin, of net OK? Goed soos in ’n goeie produk, ’n goeie voorbeeld, of ’n goeie mens? Of is die skepping dalk goed in die sin waarin die kruis “goed” is? Waar kom die kwaad in elk geval vandaan? Is “die kwaad” die noodwendige teenpool van dit wat “goed” genoem word? As jy vir die een kies, dan word die ander tog geïmpliseer, of hoe? Of lê die kwaad dalk opgesluit in dit wat materieel is? Die Christelike kerk het deur die eeue daaraan vasgehou dat God se skepping self “goed” is. Dit is ook nie verbasend nie, wanneer ons telkens in Genesis 1 aan die einde van elke dag se skeppingsgebeure die frase lees: “En God het gesien dit is goed.” Daarom is geglo dat die kwaad nie van God af kom nie. Dit het egter ’n konstante stryd afgegee. Die Joodse waardering vir dit wat aards en liggaamlik is, vir die lewe self, het dikwels te staan gekom teen ’n Griekse klem op die suiwere idees, op dit wat verhewe is, wat onveranderlik en essensieel is. Die kerk het met verskillende denkrigtings te doen gehad wat die goedheid van God se skepping bevraagteken het. Enige waarderende opmerking oor iets in die skepping wat goed is, moes met groot moeite verdedig word. Tot vandag toe is daar nog ’n soort tweedeling onder gelowiges aanwesig waarvolgens die siel belangriker geag word as die liggaam, idees belangriker as materie, die hemel belangriker as die aarde, die kerk belangriker as die samelewing, geloof belangriker as wetenskap, verlossing belangriker as skepping. Deesdae het die pendulum begin swaai en geld die omgekeerde dikwels, met ewe gevaarlike gevolge. Seksualiteit gaan byvoorbeeld hiervolgens net oor die liggaam en niks meer nie, dit is ’n soort sport, wat tegnieke vra en beloon word met orgasmes. Dit gaan dan oor vaardigheid waarby min waardigheid oorbly. Die Christelike belydenis is dat die Woord vlees geword het en onder ons kom woon het (Johannes 1). Hier gaan dit om die *menswording van God*. Dat dit ten minste vir ons iets belangriks wil sê van die menswaardigheid van alle mense, meer nog, die God-waardigheid van mense, kan nie betwyfel word nie. Dat daarmee ’n positiewe waarde oor menswees as sodanig uitgespreek word, kan nie betwis word nie.

III. Vrae rondom die betekenis van die belydenis vir vandag

27. Die geloof in God as Skepper laat vanselfsprekend baie vrae ontstaan oor die verhouding tussen geloof en wetenskap. So byvoorbeeld kan mens vra na hoe die Christelike geloof verband hou met insigte wat voortkom uit die astrofisika, kwantum-meganika, geologie, evolusionêre biologie en kognitiewe wetenskappe? Hierdie wetenskappe ontwikkel steeds, maar daar is tog genoeg eenstemmigheid oor talle aspekte van die verstaan van die wêreld. Vir baie mense binne en buite die kerk lyk dit of hierdie konsensus in stryd is met die Christelike geloof. Daar is baie vrae: Is dit nog geloofwaardig, gesien die geskiedenis van die kosmos oor die afgelope 13,7 miljard jaar, om te sê dat die Vader van Jesus Christus die begin en die einde van alles is en alles “in sy hand hou”? Het God dan gebruik gemaak van evolusie (natuurlike seleksie) in die voortgaande skep van nuwe lewe? Indien wel, wat van die onmeetlike pyn en lyding wat daarmee saamhang? Is God dan aan die kant van die sterkstes wat oorleef het? Is die mens enige iets meer as ’n slim (of miskien juis dwase) groot aap? Was daar ooit iets soos ’n paradys? Kan die erfsonde verklaar word uit “selfsugtige gene”? Kan ons nog van ’n onsterflike siel praat? Waarheen is alles op pad? Wat is die toekoms van die aarde as sommige wetenskaplikes sê dat dit oor 5 miljard jaar gaan wegsmeelt wanneer die son ’n supernova word? Daar is nog heelwat meer sulke vrae, wat later in die toepaslike gedeeltes behandel word.

28. Alhoewel hierdie interessante vrae nie een vir een hier bespreek word nie, kan dit wel help om te kyk na die teenoorstaande wyses waarop die vrae gewoonlik benader word. **Een manier** is om uit die Christelike geloof (met bepaalde direkte aanhalings uit die Bybel) antwoorde op wetenskaplike vrae te probeer bied, om sodoende Christelike oortuigings te verdedig. Daar is baie voorbeelde hiervan: fundamentalisme, jong-aarde-kreasionisme, intelligenteontwerp-teorieë en vorms van natuurlike teologie, sommers met bewyse vir God se bestaan en al. Die Bybel is egter glad nie ’n wetenskaplike handboek nie. Dit was nooit bedoel om dit te wees nie – altans nie “wetenskaplik” soos ons dit vandag verstaan nie. Waar die teks van die Bybel só gebruik word, lei dit tot swak Bybeluitleg én swak wetenskap! Dit is swak wetenskap, omdat alle gegewens bloot ingespan word om ’n ononderhandelbare teorie te bevestig. **’n Teenoorgestelde manier** is om geloofsvrae uit die wetenskap te probeer

beantwoord. Daar is bekende denkers wat reken teologie sal binnekort 'n onderafdeling van fisika of biologie word – want geloofsvrae kan daar veel beter bespreek word! Wat kan 'n mens egter op grond van die biologie oor die dieper morele betekenis van die konflik in Palestina sê? Kan fisika vir ons verduidelik hoe 'n verkragter gestraf moet word? 'n **Derde benadering** is om wetenskaplike insigte Christelik te probeer inkleur en vertolk. Veral in Rooms-Katolieke kringe is daar denkers soos Teilhard de Chardin en Thomas Berry wat met sulke sinteses vorendag gekom het. 'n **Vierde benadering** is om geloof en wetenskap heeltemal van mekaar te skei. Elkeen het sy eie terrein wat nie oorskry kan word sonder om van wetenskap ideologie te maak of om geloofsvertroue te reduceer tot kennis van feite nie. Só kan die Christelike geloof maklik ingeperk word. Dan het dit net iets te sê binne die terrein van die kerk en dalk vir 'n mens se persoonlike lewe – waar terapie dalk in elk geval beter werk. Wat dan byvoorbeeld van die ekonomie en politiek? Is die aarde dan nie die Here s'n nie? Kan die Christelike geloof in God as Skepper só ingeperk word?

29. Daar moet dus 'n ander manier wees om hierdie verhouding tussen geloof en wetenskap te benader. Christene behoort nie vandag daarvan terug te deins om hierdie vrae rondom die oorsprong en uiteinde van alles ernstig op te neem nie. Omdat die Bybelse teks uit so 'n anderse tydperk en konteks kom as ons tyd vandag, beteken dit nie dat ons nou alle pogings om oorsprongsvrae te beantwoord sonder meer sal laat vaar nie. Natuurlik gaan dit nie soseer oor die “hoe?” van daardie oorsprong nie, maar eerder oor 'n verstaan van die “hoekom?” daarvan. Dit moet steeds in verband gebring word met die Christelike geloof in God as Skepper. Genesis 1 is inderdaad nie bedoel om wetenskap soos ons dit vandag verstaan te bied nie. 'n Mens kan nietemin sê dat die priesters wat dit geskryf het van die beste beskikbare kennis van hulle dag gebruik gemaak het (en dit was in baie gevalle glad nie so sleg nie) om 'n verhaal te vertel wat aandui hoedat die God van Israel (Elohim) – en nie Marduk, die god van Babel nie – orde uit chaos tot stand gebring het, sodat die aarde vrugbaar kan wees en floreer. Hulle boodskap was gemik daarop om die bannelinge te bemoedig. God is steeds in beheer, al lyk dit nie aldag so nie. Indien ons soos hulle getrou wil bly aan hierdie boodskap sal ons in ons gesprekke rekening moet hou met die beste beskikbare kennis van ons dag. Alhoewel ons nie byvoorbeeld bewyse vir God se bestaan kan aanbied nie, is die geloofwaardigheid van die boodskap van verlossing op die spel as ons nie met hierdie gesprek voortgaan nie. Ons het alreeds gesien hoedat daar in die Christelike geloof 'n baie nou verband is tussen skepping en verlossing. As ons nie meer in God as Skepper kan glo nie, dan raak dit moeilik om te verduidelik hoe God die Verlosser kan wees.

30. Kom ons neem daarom die groot vrae vir 'n oomblik ernstig op: Waar kom alles eintlik vandaan? Waarheen is alles op pad? Waarom draai alles? Watter kragte dryf ons voort? Hoe moet ons as Christene en as mense ons plek en taak binne die groter prentjie van die lewe verstaan? Meer nog, hoe kan ons dan klaarkom met die eise van die lewe, met pyn en met lyding, met onreg veral as dit aspris was, met kwaad? Hoe kan ons van die kwaad van buite, maar ook binne ons eie gemeenskappe, in ons eie hart en denke verlos word? Alhoewel hierdie vrae moeilik beantwoordbaar is, behoort ons nie daarvan weg te skram om aan te hou om antwoorde te soek nie. Dit help jou om te weet hoe jy jou moet oriënteer en hoe jy jou lewe moet inrig, elke oomblik van elke dag. Mense lewe byvoorbeeld asof alles draai om geld, of roem, of plesier, of geluk of wat ook al. Hierdie vrae kan ook nie altyd alleen uit die wetenskappe beantwoord word nie, want dit berus op aannames wat buite die grense van die wetenskappe lê. Uiteindelik stuit ons hier voor 'n groot misterie.

31. Om dit 'n “misterie” te noem, beteken nie dat mense nie tog voortgaan om antwoorde op hierdie groot vrae soek nie. Volgens sommige is die Noodlot in beheer: Wat sal gebeur, sal gebeur; alles is vooruit bepaal in terme van oorsaak en gevolg. Ander meen weer dat alles – die heelal self, die evolusie van lewe en die ontstaan van die mens – uiteindelik verklaar word in terme van kans en geluk. As jy gelukkig is om 'n kans te kry, moet jy dit aangryp, want niks anders is in beheer nie. Nog 'n mening is dat alles die produk is van 'n kosmiese bloudruk, 'n slim klaar uitgewerkte ontwerp – waaraan ons eintlik niks kan doen nie. Vir die Christelike geloof is nie een van hierdie opsies juis aanvaarbaar nie. Dalk, so sou mens kon redeneer, het die diepste misterie van alles eerder te make met onselfsugtigheid, of medemenslikheid, of trou, of liefde, of vreugde. Indien dit so is, is gesonde menslike verhoudings binne 'n gemeenskap – eerder as planne of sisteme of toevallige prosesse – dalk nader aan die hart van hierdie misterie. In die Christelike geloof word iets hiervan weergegee in die beeld van die gemeenskap tussen Vader, Seun en Gees. Die hele kerk, trouens die hele kosmos, word sodoende die plek waar die Heilige Gees teenwoordig is en werk.

God as Almagtig

32. Om in God te glo beteken om in Hom as Skepper te glo. Dit is eintlik logies dat daarmee erken word dat God mag het. Die probleem is nou net dat mense die woord “mag” verskillend verstaan. Ook as dit by God se mag kom. Dit was vir die kerk van die begin af 'n probleem. Op 'n stadium is daar 'n hele reeks eienskappe aan God toegeken (wat almal iets met mag te doen het) – in die oortreffende trap: alwetend, almagtig, algoed en alomteenwoordig. Daarmee saam is ook begrippe in ontkenende vorm gebruik: God is oneindig, onveranderlik, onsterflik, onaantasbaar, ondeurgrondelik. Alles maniere om te probeer aantoon dat Hy hoegenaamd nie so beperk is soos ons mense nie. Hierdie eienskappe het egter meer met filosofiese nadenke uit daardie tydperk oor God te doen gehad, as dat die Bybel so oor God praat. In sommige gevalle het die kerk egter raakgesien dat 'n mens nie so maklik sonder hierdie soort aanduidings kan klaarkom nie – veral as ons wil verduidelik dat die Drie-enige God heeltemal anders as enigiets anders is.

I. Waar kom hierdie belydenis vandaan?

33. Van al hierdie begrippe is slegs “almagtig” in die Apostolicum oopgeneem. Dit kom ongetwyfeld ooreen met die Bybelse getuienisse oor God se mag. Die Psalms en profete besing God se magtige skeppingswerk. Die uittoeg en die wonderlike bevryding uit die groot mag van Egipte was vir eeue die standaard voorbeeld van God se nog groter mag. Dink ook aan al die oorlogsverhale van redding uit militêre moeilikheid wat in die geskiedenis van rigters en konings opgeneem is. Voeg daarby die rol van tekens en wonders wat dwarsdeur die Bybel voorkom. Die belangrikste voorbeeld hiervan is die opstanding van Jesus Christus. Dit demonstreer nie net God se mag nie, maar dui God se identiteit aan: God word geken en bely as die Een wat vir Jesus Christus opgewek het deur die krag van die Heilige Gees (Ef 1:19-23). Dan is daar die kragtige bediening van die apostels. Die Woord van God is ook “lewend en kragtig” (Heb 4:12). In elkeen van hierdie gevalle bring hierdie krag mense tot verbasing en ontsag voor iets wat groter is as wat hulle ooit kon vermoed.

34. Die Bybel vertel terselfdertyd ook van God se grootse kwesbaarheid, naamlik sy besorgdheid oor die swakkes. Dwarsdeur die Bybel kies God mense wat as gering geag word vir die grootste verantwoordelikhede. Dink aan Abel, Abraham, Isak, Gideon, Dawid, Jeremia en nog vele meer. Daarteenoor word helde soos Saul en Simson geteken as tragies. Die Kneg van die Here is een wat verag en deur die mense verstoot is. Jesaja 53:1 vra tereg: “Wie sal die mag van die Here hierin kan raaksien?” In navolging hiervan word Jesus van Nasaret wel as die gesalfde Messias gehuldig, maar hy kom Jerusalem binne op ’n geleende donkie. Die Man van smarte was self aan swakheid en kwesbaarheid onderhewig (Heb 5:2). Die kruis is die teken van God se onmag. Selfs in die uur van Jesus se godverlatenheid kom God se almag na vore – nie deur ’n demonstrasie van mag nie – maar juis deur niks te doen om dit te keer nie. Net so word die bloed van die martelare die oortuigingskrag van die kerk se boodskap.

II. Hoe is hierdie belydenis deur die eeue verstaan?

35. Hoe moet ’n mens hierdie kontras tussen God se almag en oënskynlike onmag verstaan? Deur die eeue het die kerk hiermee geworstel. Gewoonlik is een kant ten koste van die ander beklemtoon. Dit is ten minste duidelik dat God se almag nie eenvoudig in enige moontlike sin van die woord verstaan kan word nie. In die Middeleeue het mense hiermee vasgeval. Hulle het gevra: Kan ’n almagtige God ’n klip maak wat so swaar is dat God self dit nie kan optel nie? Na al twee kante toe blyk dat God dan nie almagtig is nie, of hoe? Net so kan God nie ’n vierkantige sirkel maak nie. God kan die gevolge van iets wat gebeur het ten goede omkeer, maar kan nie wat nou eenmaal gebeur het ongedaan maak sodat dit nie gebeur het nie. Belangriker nog: God kan nie ontrou wees of teen God se eie aard en karakter optree nie. Al hierdie voorbeelde help ons om raak te sien dat ons moet verduidelik wat met God se almag bedoel word. Dit help nie om soos klein seuntjies met mekaar te stry oor wie se pappa die sterkste is nie, so asof enige idee van mag ewe goed is nie.

III. Vrae rondom die betekenis van die belydenis vir vandag?

36. Vandag is daar eintlik ’n groeiende eenstemmigheid dat God se almag verstaan moet word in terme van God se sorg, liefde en trou as Vader – God se vrye keuse om vir ons ’n God te wees. Liefde is nie ’n brute krag nie. Dit het min of niks met spierkrag, geldmag, wapens, militêre mag, politieke mag, kragtige motors of media invloed te make nie. Liefde vra eerder respek, openheid, kwesbaarheid en weerloosheid, om die ander toe te laat om die liefde te beantwoord. Hierdie soort krag word uitgebeeld deur die Vader in die gelykenis van die verlore seun (Lukas 15). Dit is ’n krag wat ruimte laat vir die vryheid van ander, wat gewillige kinders verkies bo willose slawe of robotte. Liefde verg wederkerigheid en is bereid om kwesbaar te wag op die beantwoording van liefde wat betoon word. Tog gaan hiervandaan ’n krag uit wat die hele wêreld kan verander. Hierdie soort opvatting van mag is in ons tyd vir baie mense veel meer aantreklik as die soort mag waaraan die wêreld gewoond is. Daar is immers heelwat kulturele weerstand teen soveel mag. Die uitdrukking “power corrupts and absolute power corrupts absolutely” weerspieël iets hiervan. Die Christelike geloof praat daarom van God se almag nie bloot in enige sin van die woord nie.

37. God se weerloosheid kan egter ook eensydig beklemtoon word. ’n God wat met groot geduld wag en eerder die skepping kans gee om te reageer, klink vir baie mense asof dit ’n God is wat regtig niks kán doen nie. Wat is nou eintlik die verskil tussen só ’n God en glad geen god nie? In situasies van siekte, lyding en nood gryp mense daarom na die hoop dat God tóg kan ingryp en die situasie ten goede kan omkeer. Ons sal aan die einde van die deel oor God as Vader na vrae rondom God en lyding terugkeer. Hier is dit nog nodig om na ’n spesifieke vraagstuk ten opsigte van God se almag te kyk, naamlik die verstaan van wonderwerke as ’n voorbeeld van God se mag.

38. Daar is baie gelowiges wat reken dat die kerk meer moet maak van wonderwerke. Hulle soek met hulle hele hart na ten minste een voorbeeld van ’n gebeurtenis waarvan hulle onteenseglik kan weet dat daar geen ander verklaring voor is nie. Dit kan alleen van God af kom. Dikwels gaan dit oor genesing uit ’n ernstige siekte of selfs oor sogenaamde na-doodse ervarings, maar ook oor uitkoms na droogte, noue ontkomings en so meer. Hulle bou hulle geloof dan op hierdie ervaring en getuig van God se groot krag in hulle lewe. Daar is ander gelowiges wat eerder klem lê op nugterheid. Hulle is versigtig vir hierdie soort aansprake en lê dan klem op die wonder van dit wat alledaags is. Elke kind se geboorte is ’n wonderwerk, sê hulle graag. Nog ander meen ’n mens moet rekening hou met moderne opvattinge oor oorsaak en gevolg. God kan nie as ’n soort van verklaring aangebied word vir dit

wat nog nie deur die wetenskappe verklaar kan word nie (“the God of the gaps”). Dit is ’n resep vir moeilikheid, want dalk vind ons later wel só ’n verklaring. Hulle sal die verhale oor die vermeerdering van die brood lees as ’n verhaal oor verstommende gasvryheid, eerder as ’n soort godsdienstige toorkuns. In reaksie hierop meen die eerste groep dat dit nou weer alles afwater tot wat ’n mens kan weet en verstaan en nie genoeg ruimte vir God laat nie. Is daar dan geen ruimte meer vir wonders en vir verwondering nie? Hulle vra daarom: Wat dan van die opstanding van Christus? Is dit dan net ’n mite?

39. Dit is beswaarlik moontlik om hierdie vraagstuk hier op te los. Dit sal in elk geval nie almal bevredig nie. Dit is eerder belangrik dat gelowiges sal leer om vir mekaar hieroor begrip te hê. Dit is wel moontlik om ooreenstemming te bereik oor twee uiterstes wat ’n mens moet vermy. Die een uiterste is om alles te reduceer tot die eenvoudigste boustene. Dan kry jy uitsprake soos “mense se gedrag kan volledig verklaar word vanuit genetiese kodes”. Dan is die wonder daarmee heen. Daar is geen ruimte vir verstomming en verbasing nie. Hierteenoor is dit belangrik om ruimte te laat vir hoër en dieper dimensies van die werklikheid as wat ons ooit kan begryp. Hierdie soort nederigheid is in elk geval ook toepaslik vir wetenskaplikes. Aan die ander kant moet ’n mens waak teen opvattinge waarvolgens wonderwerke verstaan word as God se ingrype teen die wette van die natuur. Dan word dit voorgelê asof God vir ’n oomblik hierdie natuurwette opskort om vinnig iets te doen voordat jy nog jou oë kan knip. Só ’n God is nie baie betroubaar nie. God as Verlosser kom dan in stryd met God as Skepper. In elk geval is die wette van die natuur veel meer kompleks as wat ons mag dink. Die wette beperk nie die moontlikhede nie, maar ontsluit dit juis. Die reëls van grammatika is byvoorbeeld relatief eenvoudig. Dit skep egter ’n bykans oneindige aantal moontlikhede vir ons taalgebruik. Ons het juis hierdie taal nodig om ons verbasing oor God se groot genade tot uitdrukking te bring. God het oorgenoeg ruimte geskep om self binne die reëls te kan optree –tot ons stomme verbasing, nie net oor God se almag nie, maar veral oor God se groot ontferming oor ons.

God as Vader

1. Waar kom hierdie belydenis vandaan?

40. Die Apostolicum begin met: Ek glo in God die Vader. Ons glo nie sommer maar in enige god of godheid nie. Die God in wie Christene glo, het ’n bepaalde identiteit en karakter wat Hom onderskei van ander gelowe se godsgeloof. Wanneer ’n mens van “identiteit” en “karakter” praat, dan werk ons natuurlik met eienskappe wat aan mense toegedig word. Ons aanvaar sondermeer dat God nie soos mense is nie, maar ons het ook geen ander manier om oor God te praat as in menslike terme nie. Daarom is die aanduiding van God as “Vader” van groot betekenis vir ons as Christene. In ’n wêreld met vele godsdienste en lewensbeskouings is hierdie verstaan van die Christelike God ’n saak van die aller grootste belang.

41. Alhoewel die Bybel op verskillende maniere oor God praat, gee die Apostolicum voorkeur aan een daarvan, naamlik God as Vader. Hierdie be-*naming* van God kom van Jesus Christus self. Dit is die Naam wat hy self in die bekende gebed gebruik het wat Hy vir sy dissipels geleer het: “Ons Vader wat in die hemel is ...”. ’n Baie belangrike boodskap van die Nuwe Testament is dat ons, as die volgelinge van Jesus, ook Sy (Jesus se) Vader *ons* Vader mag noem. Volgens Romeine 8:15 geld dit van alle Christene, uit die Joodse nasie, sowel as die heidense nasies. Met ander woorde, ook ons is soos aangenome kinders deel van God se huishouding. Ons is selfs sy erfgename. Daarom mag ons vir God op ’n intieme manier aanspreek as “Abba”. In gewone Afrikaans sou mens kos sê: “ons liefdevolle Vader” of “ons Pappa”. Dit is as’t ware ons reg, omdat dieselfde Gees wat in Jesus is, ook in ons is en aan ons hierdie kindskap van God waarborg.

42. Daar is heelwat assosiasies met hierdie Naam wat mens dwarsdeur die Bybel aantref. Eerstens: Alhoewel God nie ’n mens soos ons is nie, is Hy ten minste ook ’n Wese met persoonlike eienskappe. Dis iemand met wie ons as mense kan praat, kan kommunikeer. Tweedens: Die Vader is intiem aan ons bekend deur Jesus Christus. Dit is sý Vader! Ons, as Sy aangenome kinders, kan iets van Hom verstaan en ken deur Jesus, ons broer (Hebr 2:11). Derdens: Die Vader het ’n huis en ’n hele huishouding wat die hele bewoonde wêreld, trouens die hele kosmos insluit, want dit kom alles van God af. Vierdens: Die Vader van die huishouding is een wat help sorg en versorg, wat besorg is oor die hele huishouding. Vyfdens: God is die *Ekonoom*, wat besorg is oor die bestuur van die huishouding. Die woord “ekonomie” beteken letterlik die regulering (*nomoi*) van die huishouding (*oikos*), God se huishouding. Sisdens: God as Vader is getrou aan sy kinders en die hele huishouding. Die Vader laat nie die werke van sy hande vaar nie. God se trou duur tot in ewigheid. Op hierdie loyaliteit kan ons staatmaak.

43. Hierdie Naam vir God is weliswaar nie die enigste een nie. In die belydenis praat ons immers van God as Vader, Seun en Heilige Gees (hieroor meer in die gedeeltes oor die tweede en derde dele van die Apostolicum). In die Ou Testament is daar ander name vir God soos Elohim (God), Jahwe (HERE), Adonai (Here), El Sjadai (Heer van die leërskaie) en so meer. Dan is daar ook eienskappe wat aan God toegeken word wat amper soos ’n Naam gebruik word. In Jesaja 9:5 kry ons vier sulke terme: Wonderbare Raadsman, Magtige God, Ewige Vader, Vredevors wat die Nuwe Testament ook op Christus betrek word. Daar is baie ander. Dan kry ons ook metafore vir God. God is soos ’n vader, maar ook soos ’n moeder, soos ’n leeu, ’n hen of ’n arend, en soos ’n rots of ’n anker. Ons sal terugkeer na die vroulike metafore vir God in die deel oor die betekenis van die belydenis vir vandag hieronder.

II. Hoe is hierdie belydenis deur die eeue verstaan?

..... (word vervolg)